

HET OUDE EGYPTE

Antwoordkernen bij Eureka 1 4-de herziene druk, Amersfoort 2010-2011

Antwoordkernen zijn vrijwel nooit volledige zinnen. Antwoordkernen geven alleen aan, wat er beslist in het antwoord moet staan.

De bedoeling is, dat je eerst zelf de antwoorden vindt/bedenkt. Daarna maak je er zelf goede *eigen* zinnen van. Pas achteraf controleer je, of je antwoord goed is. Vaak is het geen kwestie van goed of fout, maar van volledig of niet volledig.

Wat zijn de regels voor het maken en nakijken van opdrachten:

Indelen

1. *Voor* in het schrift komen de aantekeningen te staan en ook de uitwerkingen
2. *Achterin* het schrift komen de opdrachten te staan

Opdrachten:

3. Alle opdrachten moeten gemaakt worden. De antwoorden moeten in **HELE** zinnen uitgeschreven worden.
4. Je slaat steeds een regel over tussen de opdrachten.
5. Alle antwoorden moeten nagekeken worden:
 - a. Is een antwoord goed, dan zet je met **RODE** pen een ✓ voor de kantlijn.
 - b. Is een antwoord fout en je snapt *waarom* je antwoord fout is verbeter je met **RODE** pen.
 - c. Is een antwoord fout en je snapt *niet* waarom je antwoord fout is dan zet je met **RODE** pen een ? voor de kantlijn. Dat moet je dus vragen in de les.

Soms komt er bij de antwoordkernen **xxx**: dat betekent: zo'n antwoord moet je helemaal zelf bedenken. Vaak gaat het dan om een eigen mening, of een eigen voorbeeld: zoiets kunnen we natuurlijk niet voor je bedenken.

→ betekent: de opdracht is geen vraag. Je moet alleen de opdracht lezen. De vraag komt dan daarna: zie bij opdracht 2 →; de vraag staat bij 2.1.

..... betekent, dat wat op de stippellijn moet, overgenomen moet worden uit het boek.

4.1 Een vaste woonplaats

1 Van een nomadenbestaan naar een vaste woonplaats

1.1.doordat de landbouw (= akkerbouw en veeteelt) ontstond. Het vruchtbare rivierslib (= mest), het water van de rivier en de zon zorgden ervoor dat de mens zich blijvend kon vestigen (= vaste woonplaats)

2. →

2.1

A	Egypte: in het Nijldal en in de Nijldelta	De Nijl
B	Mesopotamië (het huidige Irak): het Tweestromenland	de Eufraat en de Tigris
C	India en Pakistan	langs de Indus
D	China	langs de rivieren de Hoang-ho en de Jangtse-kiang

2.2. HV Liggen op één lijn, ongeveer even ver van de Evenaar: d.w.z. vergelijkbare klimaatzone

4.2 De komst van de beschaving

3.voedseloverschot
3.1. cultuur

4. Beschaving werd mogelijk door de overvloedige oogsten.
1. de bevolking kon groeien
2. het ontstaan van verschillende beroepen = **specialisatie**
3. het ontstaan van handel

- 4.1. xxx

5.1 Egypte: een riviercultuur

5. De Nijl zorgde voor (1)water en (2) voor slib, waardoor akkerbouw en veeteelt mogelijk was.

6. →

- 6.1. Dijken, sluizen, reservoirs en kanaaltjes

- 6.2. Hun land is het laagst gelegen en liggen het dichtst bij de Nijl, waardoor zij ook bij een kleine overstroming altijd water zullen hebben.

7. De opzichters

- 7.1.omdat het een kwestie van leven of dood was: zonder irrigatie of te weinig of te veel water

- 7.2.verklarende....., omdat de vraag begint met waarom: vraagt naar een verklaring

8. →

9., omdat hij *controleerde*, of iedere boer zich aan de afspraken hield

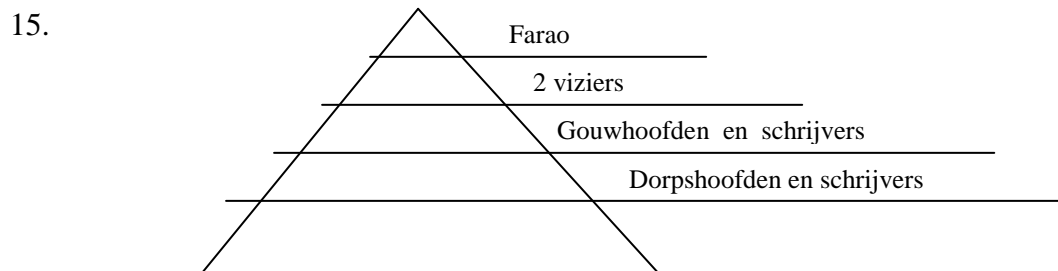
- 9.1. leg je antwoord uit, want waarom vraagt altijd naar een verklaring / uitleg

10. HV : (alinea 4 en 5 staan op bladzijde 30) xxx

5.2. Het ontstaan van de Egyptische eenheidsstaat

11.Farao Menes, want hij draagt de dubbele kroon van Boven- en Beneden-Egypte.
- 11.1.verklarende, omdat de vraag een verklaring vraagt. {De vraag begint wel met welke, maar er komt achter: verklaar je antwoord!}
- 11.2. HV Hieraan kun je nog zien dat de farao in feite voortgekomen is uit de functie van opzichter (De herdersstaf = veeteelt en dorsvlegel = akkerbouw) . De functie van opzichter was voortgekomen uit de behoefte aan een persoon die er op moest letten dat iedere boer zijn afspraken rond het irrigatiestelsel na moest komen.
12. *dorpsopzichters, *gouwhoofden, *Farao's, * Farao
13. Onder een eenheidsstaat verstaan we een staat waar de macht in handen ligt van een *centraal bestuur*.
- 13.1 Nederland is nu een eenheidsstaat, want wij hebben ook een centraal bestuur: een koningin en ministers die Nederland besturen (en voor het hele land geldende wetten)
14. →
- 14.1. HV
- Zij vormen de basis van de Egyptische samenleving. Zij voeden iedereen
 - Zij hebben de minste macht en aanzien.
- 14.2.omdat een piramide aangeeft, dat er maar één persoon boven aan de top staat en daaronder steeds meer mensen hoe lager de rang..

5.3. De farao en zijn onderdanen

16. De bestuursambtenaren werden voor hun diensten betaald uit de belastingen die vooral de boeren moesten opbrengen. Zo konden de ambtenaren zich volledig inzetten voor de Farao. Je ziet dus hoe belangrijk de goede oogsten waren!
- 16.1. HV Xxx
- 16.2. HV Er wordt nu gevraagd naar je mening. De kern van het antwoord moet in ieder geval het volgende zijn: Voornamelijk de boeren (zij zijn niet machtig = niet rijk) brachten de belastingen (is voedseloverschot) op. Nu is de vraag of je dat eerlijk vindt, ja of nee en vergeet niet erbij te zetten waarom je jouw ja of nee hebt gekozen!

16.3. dezen worden betaald met het voedseloverschot. Het voedseloverschot gaat via belastingen en ruil naar bestuursapparaat en handelaren/ambachtslieden.

17., omdat ze zo hun 'boekhouding' goed konden bijhouden

17.1., omdat hij zo het betalen van de belastingen (= belastingafdrachten) kon bijhouden en wetten/ regels kon vastleggen/doorgeven

17.2. verklarend, begint met waarom

18. schrijvers zijn heel belangrijk (belastingen, wetten)

18.1. iedereen leert lezen en schrijven

19. → programma staat op computers van computerlokaal en mediatheek. Inloggen via eigen account en dan naar geschiedenis gaan (onder start → programma's)

20.

Juist	onjuist
1	2
4	3
6	5
7	10
8	11
9	12
14	13
16	15
18	17

6.1. De ontwikkeling van het schrijven

21. Beeld-, ideeën- en klankschrift.

21.1. Zie het schema hiernaast

22. Verkeersborden bijvoorbeeld.

22.1. Handiger langs de kant van de weg.

22.2. Op een kleine ruimte kun je veel meedelen

	Beeldschrift	Ideeënschrift	Klankschrift
Voordeel	Je kan het lezen zonder de taal te kunnen spreken	Op een kleine ruimte kun je veel meedelen. Je kunt het lezen in één oogopslag	Weinig tekens (=afspraken) leren, terwijl je alles wat je zegt kunt noteren
Nadeel	Je kunt niet alles opschrijven wat je wil zeggen zonder steeds nieuwe afspraken te moeten maken	Ook hierbij zijn er erg veel afspraken nodig voordat een ander dit schrift kan lezen	Je moet eerst de taal leren spreken, voordat je het kunt lezen.

23. HV antwoorden op deze vraag staan op bladzijde 7 van deze antwoordkernen.

24. → programma staat op computers van computerlokaal en mediatheek. Inloggen via eigen account en dan naar geschiedenis gaan (onder start → programma's)

25

Juist	onjuist
1	3
2	5
4	7
6	
8	
9	
12	

7.1. de betekenis van de godsdienst voor de Egyptenaren

26. Veelgodendom

27.omdat Amon-Re = de zonnegod en Osiris = de God van het dodenrijk [en ook verbonden met het Nijlwater en de vruchtbare aarde]. Vruchtbare aarde, Nijlwater en zon zijn de noodzakelijke **voorwaarden** voor de landbouw. Zonder dat was er geen leven in Egypte mogelijk. Vandaar dat deze goden als de belangrijkste goden door de Egyptenaren werden gezien.

28. **HV** Amon was in Thebe een belangrijke god. Toen Thebe de hoofdstad van het rijk werd, werd natuurlijk ook Amon belangrijker.

29.

1	Horus; opgaande zon / zoon van Osiris / levende farao
2	Seth: god van het kwaad
3	Thot: god van het schrift / wijsheid
4	Chnum (god die mensen vormt op een pottenbakkerswiel): schepper
5	Hathor: godin van de vruchtbaarheid/ nieuwe leven
6	Sobek (krokodillengod): beschermer zwangere vrouwen
7	Amon-Re: zonnegod/ stadsgod van Thebe

30.

8.	Osiris: zie boek	Afgebeeld als mens; met scepter (staf) en gesel (zweep)
9.	Isis: zie boek	Afgebeeld als vrouw (met kind)
10.	Horus : opgaande zon/levende farao	Afgebeeld met valkenkop en dubbele kroon
11.	Seth: zie vraag 31	Afgebeeld als een woestijnezel
12.	Thot: zie vraag 31	Afgebeeld met ibiskop
13.	Hathor: zie vraag 31	Afgebeeld als koe/vrouw met koeienhorens met zon
14.	Anoebis: god van de begrafenissen	Afgebeeld met jakhalskop
15.	Amon-Re of Re/Ra: zonnegod	Afgebeeld als valk met zon

30.1. xxx (kies een verklarende vraag)

31. het geloof in één god (GOD)

31.1. Zij vereren de god Aton

31.2. dienaren

31.3. Na de dood van _ (zijn oorspronkelijke naam was !) herstelden de priesters van Amon-Re de oude godsdienst. Vrijwel alle kunst uit de tijd van Echnaton is daarbij verwoest.

31.4. HV: de antwoorden op de extra stof over Echnaton staan op bladzijde 7 van deze antwoordkernen

32. →

32.1.primaire, geschreven bron

32.2. Specerijen en duurde lang

32.3. HV De Egyptenaren keken neer op de balsemers, want het was smerig werk.

33. HV Als het hart gewogen werd voor Osiris tegen de veer van de waarheid dan mocht het hart niet zwaarder wegen. Dus moest je er voor zorgen dat je goede dingen gedaan had in je leven. Je kon Osiris niet zomaar iets op de mouw spelden.

7.2. De goddelijke farao

34 HV xxx

34.1. HV De farao werd gezien als een god

34.2. HV Gij Amon van het mensdom

35. opperpriester, opperrechter, opperbevelhebber en opperhoofd.

35.1. beschrijvende vraag, want de vraag begint met welke

36. Piramide en rotsgraf

36.1. Piramide van Cheops en het rotsgraf van Toet-anch-amon.

37.omdat in deze tijd van het jaar de boeren niet konden werken op het land.

38. xxx [de Bosatlas helpt hierbij, maar ook een historische atlas te vragen aan je docent(e)].

39. Xxx

40. juist zijn de zinnen: 2,3,4,7,8,9,12, dus 1,5, 6,10, 11 zijn fout

41.

1. Anoebis	A	H
2. Amon-Re	D	I
3. Echnaton	E	F
4. Toet-anch-amon	C	K
5. Osiris	G	L
6. Horus	B	J

42. dodenboek, ziel op reis, wegen, tweede leven

HV Extra stof: ontcijfering hiërogliefenschrift

- A. Xxx
- B. De naam Ptolemaios op de steen vergelijken met de naam van Ptolemaios op de obelisk: die zijn hetzelfde. Je kunt deze naam nu vergelijken met Kleopatra op de obelisk.
- C. Soldaten van Napoleon

HV Extra stof: FARAO ECHNATON

- D. Amon-priesters hebben macht en willen de oude goden (en hun werk) behouden
- E. Zonneschijf
- F. Farao Toet-anch-aton verandert zijn naam dan ook in Toet-anch-amon.
- G. Ja, want Aton geeft het leven aan de Farao en zijn koningin. De Farao geeft op zijn beurt het leven door aan de mensen. Ook Echnaton stond tussen de god en de mensen in.
- H. De stralen van Echnaton hebben **handjes**. Op deze afbeelding zie je farao Echnaton en zijn vrouw Nefertete, gevolgd door drie dochters, hun offers opdragen aan de god Echnaton, die afgebeeld wordt als een **zonneschijf**.

Het gouden dodenmasker van farao Toet-anch-amon